

*Hisz e napon hangzott el, az:
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk!*

*Harmincz éven, mit fogadtunk
Azt az esküt megtartottuk.
Szolgaság nincs e hazában,
Foly egyenlő szabadságban
Életünk,
A nagy Isten őrző gondja
Van velünk.*

*Hajónkat sok vihar hányta
A baj, s vészek zátonyára...
Testvérileg tartánk össze,
S lám a hajó nem tört össze!
Tartsunk egybe ezután is
Igazán,
Így majd áldás, s béke lebeg
E hazán.*

*Azokra miért hallgatnánk,
Kik pusztulást jósolnak ránk?
Erős vagyunk a jelenben,
S a jövőt bevárjuk szemben!
És ha onnan baj szállana
Fejünkre...
Hadd jöjjön!
Mi meg nem futunk
Előle!*

*S ha bár egy félvilág törne
Ellenségül e szent földre:
Mi akkor is egymagunkra
Kiállunk a csatasíkra,
S inkább a legvégsőig elveszünk,
De mi rabok, szolgák soha,
Soha többé
Nem leszünk!!*

*folytatjuk
Bálintné Kovács Júlia - Kolozsvár*

* * *

Budai Merza Pál - Brassó

Az aranyvonat árnyékában

Több mint fél évszázados hallgatás és mellőzés után örvendetes dolog, hogy feltárnak dokumentum értékű olyan világháborús eseményeket, amely idáig tabutéma volt.

A Duna TV 2005 január 23-i késő éjjeli, vasárnapi adásában tűzte műsorra az Aranyvonat című dokumentumfilmet. Sikerült végignézni és rájönni arra a több évtizedes sejtésre, hogy a világháború vihara egy alpesi osztrák faluba sodort minket, melynek a neve **Spital am Pyhrn**. Sok gyergyói menekült család végig együtt maradtunk a tartalékos százados úr, *Jakabffy Béla* vezetésével. Mi gyerekek egyszerűen Nagytatinak tituláltuk, de tulajdonképpen az is volt a gyerektársaságban *Ferenczy István, Csongor, Pin-*

tyő és Császár Lacika számára. Első világháborús tapasztalata, a természeti erőforrások kihasználása többször végpusztulástól mentett meg minket. Katonaemberként tudta, mikor és hogyan kell a bekerített frontszakaszból kimenekülni, szállást keresni, sátrat verni, élelmet szerezni. Budapest állandó szőnyegbombázásából kijutva, Balatonfüreden még iskolába is jártunk, ősszel szüreteltünk, télen fakutyáztunk, kirándultunk Tihanyba. A légiriadók alkalmával láthattuk a légi csatákat a Balaton felett és a lezuhant repülő pilótáinak a kimentését motorcsónakokkal. Mikor az ágyútűz a Balaton északi partját is elérte, tovább sodort a menekülthullám a Dunántúlon, ki az országból. Paradox módon a propaganda még a végső győzelmet hangoztatta. Állandó ostromgyűrűben, Bécsben sem volt maradásunk. Legutolsó stáció 1945 áprilisában a hegyi üdülőfalunak emlegetett Spital am Pyhrn volt. Érkezésünkkor már túlsúfolt a térség menekültekkel. Szállást egy panzióban, majd egy osztrák művésznő villájának padlásán kaptunk. A szobák elfoglalva az előzőleg idemenekített Magyar Nemzeti Bank aranyvonatának több száz fős kísérő személyzetével.

Vasárnapi misére bejártunk a kolostoregyüttes kéttornyú hatalmas templomába. A háborús rémület és nélkülözések közepette mi gyerekek nem tudhattuk, hogy alattunk a pincében Magyarország aranykincsét rejtegetik. Csak az égetett százpengős boglyák közelébe engedtek, mert akkor a pénznek értéke már nem volt. A táborig iskolában Nagytati által a hegyi patakból bravúrosan kirántott pisztrángokkal fizettünk. Egyedüli éték a zabpehely, reggel, délben, esete. Mennyei mannának számított a kolostor kertjében a fagyos fákon még megmaradt alma, körte. Tucatnyi éhes száj várta a tavaszi vetés után a földből kilopott krumpli kiosztását.

Ilyen kiéhezett menekülttábor érte meg a háború végét. Egy ideig ezt a területet katonaság nem foglalta el. A megszálló szovjetek, angolok, franciák a közelben voltak. Végül - nagy megkönnyebbülésre - az amerikaiak jöttek erre a vidékre. Elláttak szükséges élelemmel, konzervekkel és emberségesen bántak velünk. A megmentett aranytartalékot és egyéb kincseket őrizetbe vették. A közeli Mattsee mocsara rejtette a Szent Koronát, amelynek története régóta közismert.

Mindenki már hazavágyott. Ez derült ki *Ladányi Frigyes* akkori bankigazgató naplójából is. A dokumentumfilmben több túlélő nyilatkozott: *Dr. Kümende István* a kötelesség teljesítéséről beszélt. *Zalán Barnabás* ott született Spital am Phyrnben. Említették *Móricékat*, a *Dégfi*, *Váltós*, *Sanyó*, *Kégl András* családját, *Somogyvári Lászlóné* pénztárost és *Szilágyi* sofőrt. Sokan részt vettek később a helység emlétszéne 900 éves ünnepségein. Sajnos több mint ötven évig félremagyarázták az aranyvonat legendáját. Mi erdélyiek hazakerültünk már 1945 őszén. A háborús pusztítás után szétszóródva küszködtünk a megmaradásért. Néha összegyűltünk gyerekek és felnőttek, és Béla bácsi, a sokat megélt Nagytati mesélt, hogyan is tudtuk túlélni ezeket a nem mindennapi eseményeket.

Aranyvonat

magyar dokumentumfilm (2004)

A II. világháború végén a Magyar Nemzeti Bank vagyonát, mely akkor 30 tonna aranykészletből, nagy összegű devizatartalékból és egyéb értékekből állt, egy ausztriai falu templomának kriptájába rejtették. Az akkori MNB vezetősége és több száz tisztviselője, családjukkal együtt vettek részt az állami kincs vonattal való szállításában és szigorú őrzésében. Több mint fél évszázadnak kellett eltelnie ahhoz, hogy az „Aranyvonat” menekítői erkölcsi elismerésben részesülhessenek a mai MNB vezetőségétől. A vallomásokból az is kiderül, hogyan élték át az eseményeket az akkor „arany-tolvajoknak” minősített menekítők és leszármazottaik. *Rendezte: Makó Andrea.*

(Kiollóva a Romániai Magyar Szó 2005. január 20-i műsormellékletéből)

* * *

Kátainé Szilvay Ingrid

Tudósítás az örmény-magyar zenei estről

2005. január 28-án az ELTE Jogi Karának Dísztermében különleges élményben volt részük azoknak, akik ellátogattak a *17. Mini-Fesztivál XX-XXI sz. művekből* első hangversenyére a Magyar Zeneművészeti Társaság rendezésében. Ezen az estén egymást váltották a magyar és örmény művek és előadók.